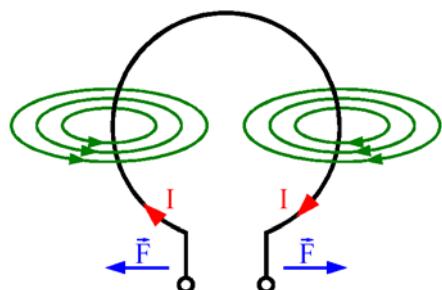
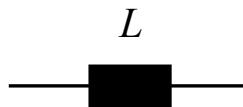

Pasivne komponente – dušilka

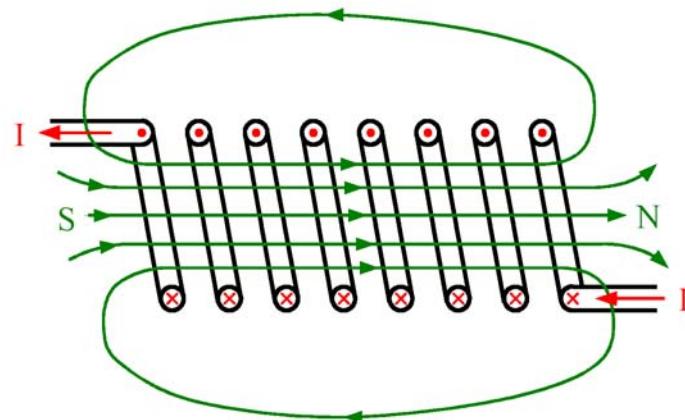
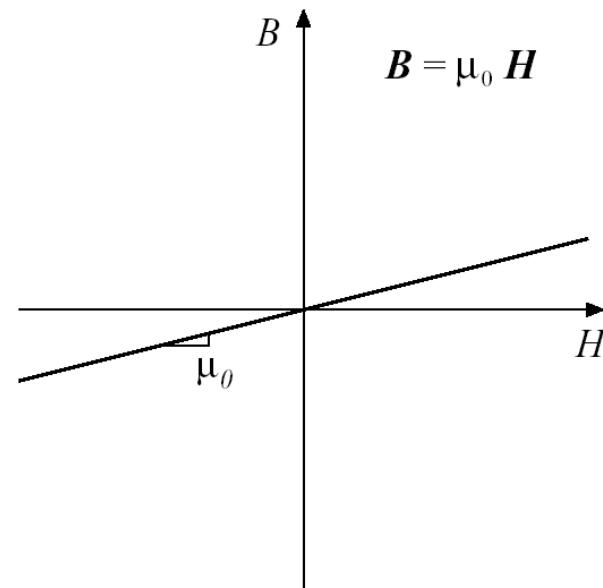
- poseduje snovno lastnost: induktivnost, ki je merilo ... $u(t) = L \frac{di(t)}{dt}$
- sposobnost začasne akumulacije energije ... $W = \frac{1}{2} LI^2$
- delitev:
 - zračne,
 - z jedrom

Pasivne komponente - dušilka

➤zračna dušilka

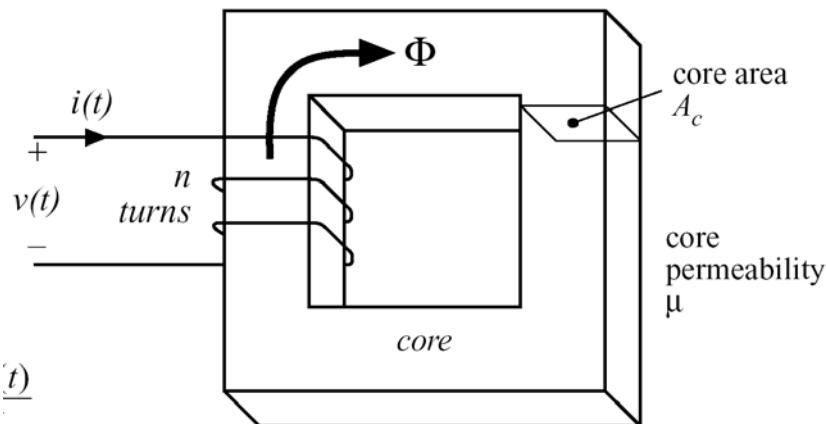
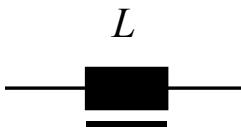

$$L = \frac{\mu_0 \cdot N^2 \cdot S}{l_S}$$

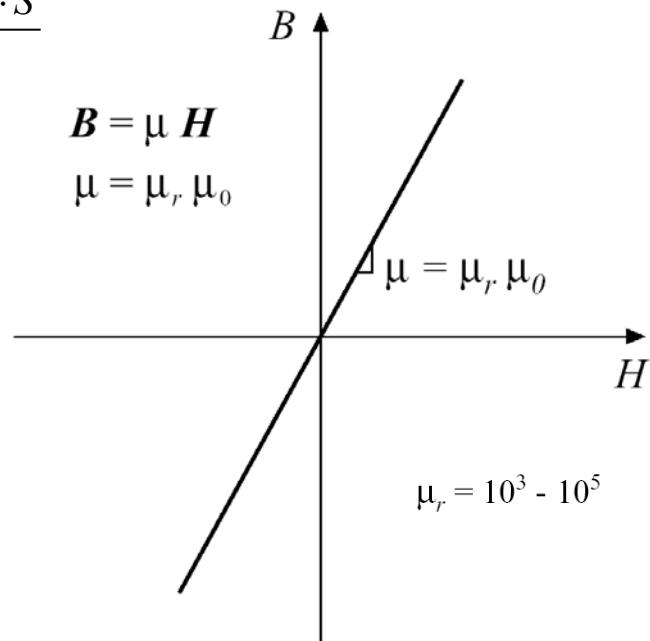

Pasivne komponente - dušilka

➤dušilka z jedrom

$$L = \frac{\mu_0 \cdot \mu_r \cdot N^2 \cdot S}{l_S}$$

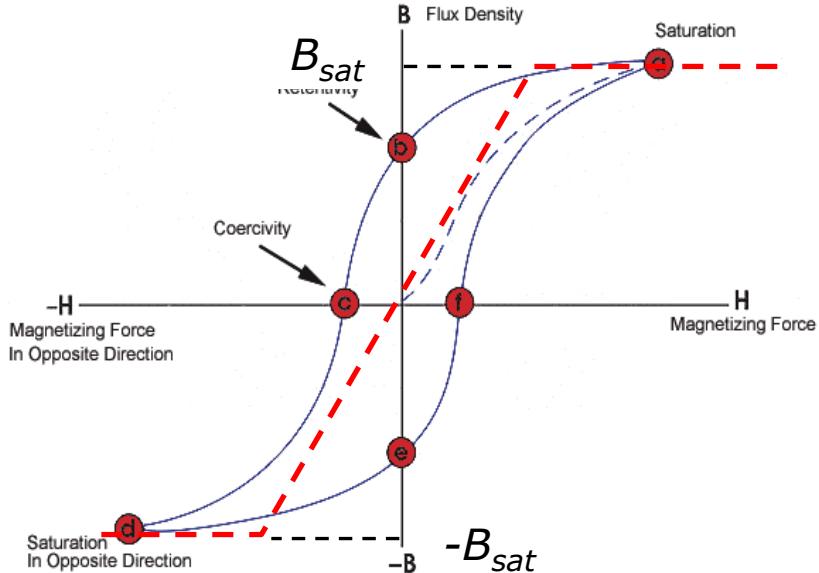

➤feromagneti materiali:Fe, Ni, Co (in njihove zlitine)

➤feriti:

Pasivne komponente - dušilka

➤dušilka z jedrom: BH karakteristika

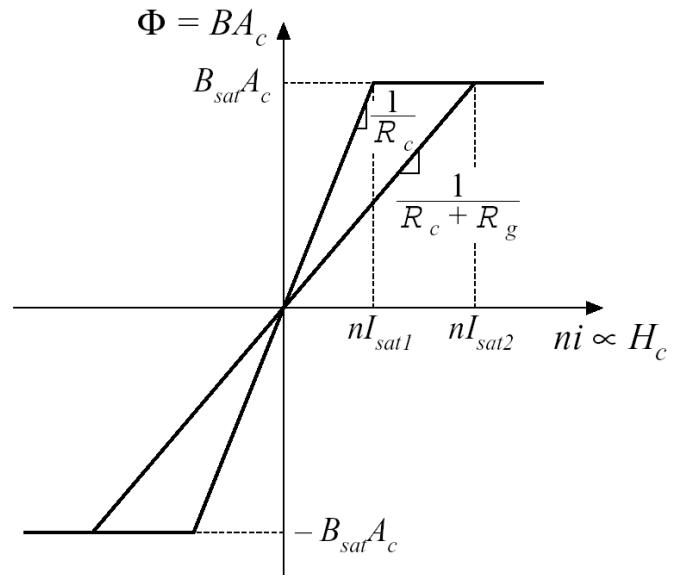
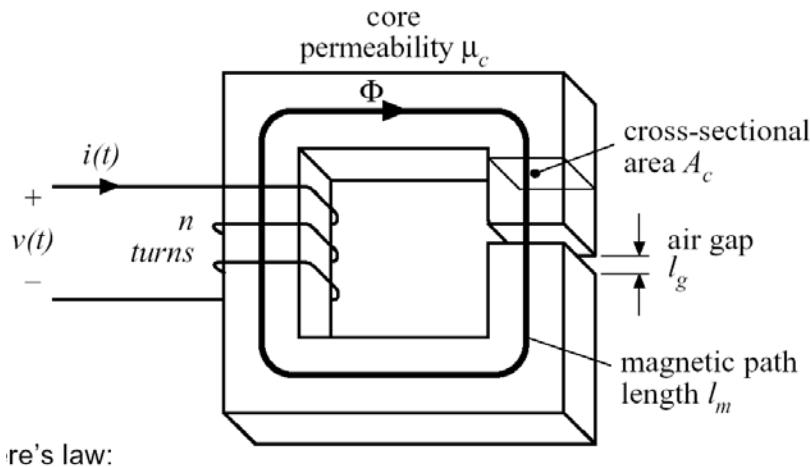

$B_{sat} =$ 0.3-0.5T, ferrite
0.5-1T, powdered iron
1-2T, iron laminations

Pasivne komponente - dušilka

➤dušilka z zračno režo

L

➤posledice reže:

- zmanjšanje induktivnosti,
- zvečanje toka pri katerem jedro doseže nasičenje,
- nelinearna odvisnost permeabilnosti ima manjši vpliv na L

Izgube v dušilki

➤izgube v navitju:

- ohmska upornost žice,
- skin efekt,
- efekt bližine (angl. proximity effect)

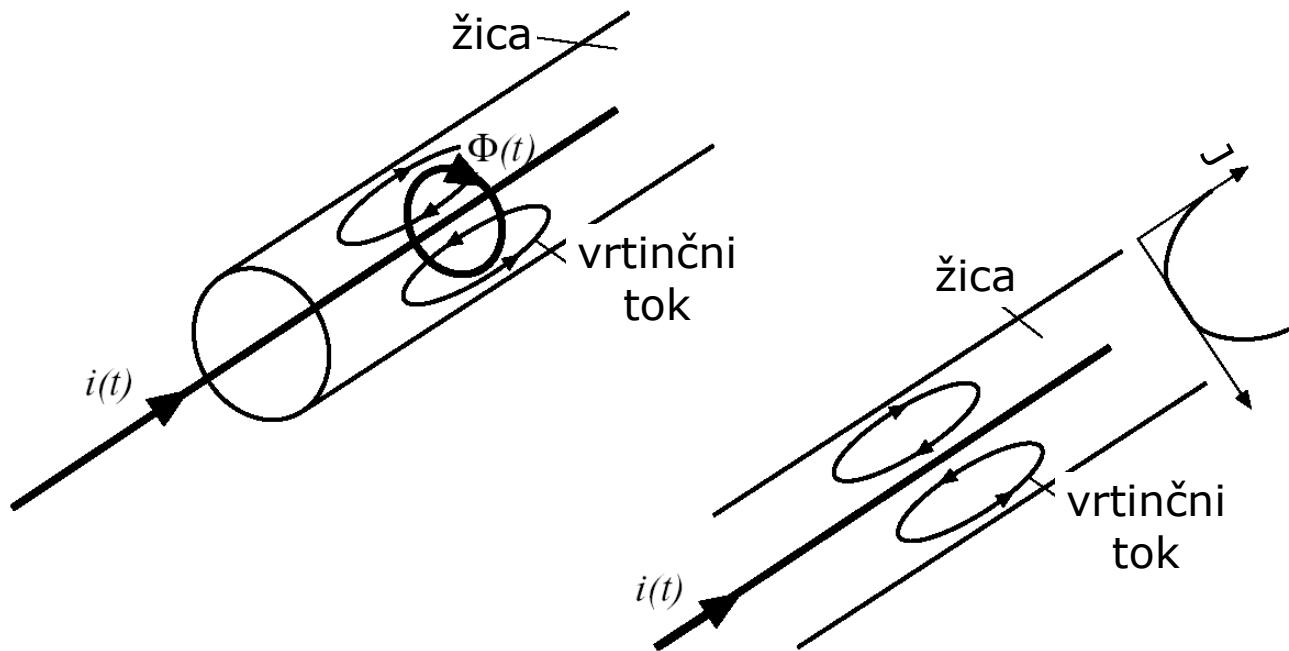

➤izgube v jedru:

- histerezne,
- vrtinčne

Izgube v dušilki

➤ izgube v navitju: kožni (skin) efekt

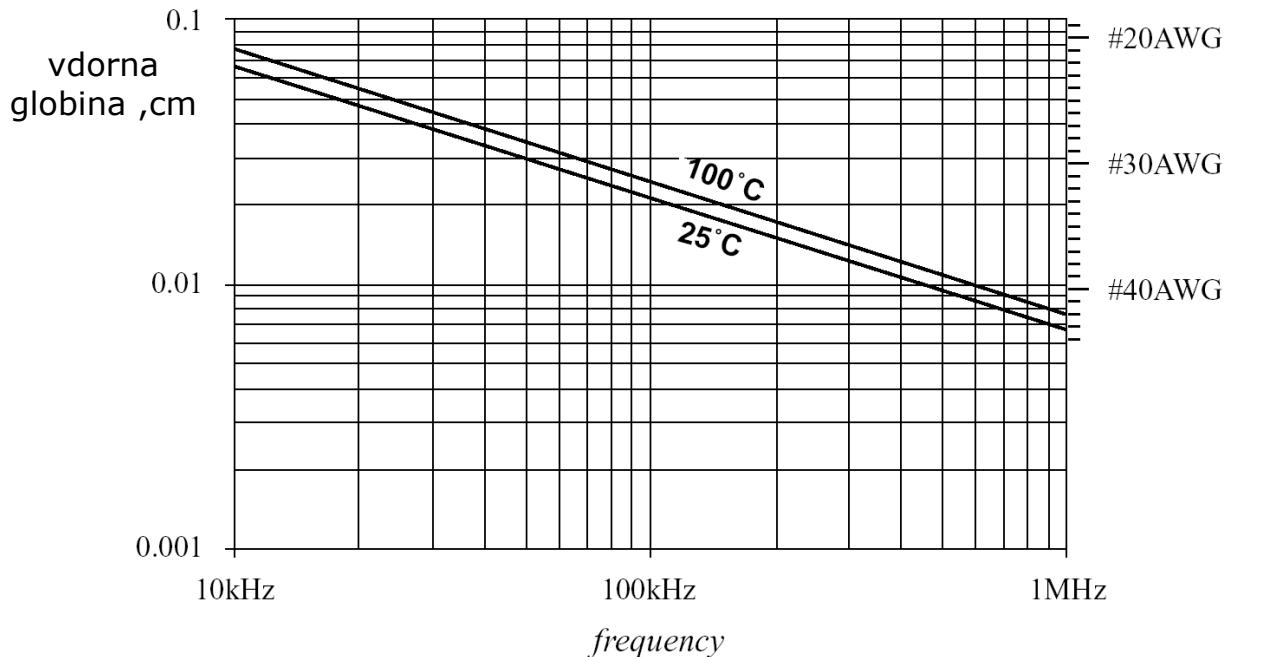
⇒ vdorna globina

Izgube v dušilki

- pri sinusni obliki toka tokovna gostota eksponencialno upada proti sredini vodnika, karakteristično dolžino vdora imenujemo **vdorna globina** δ

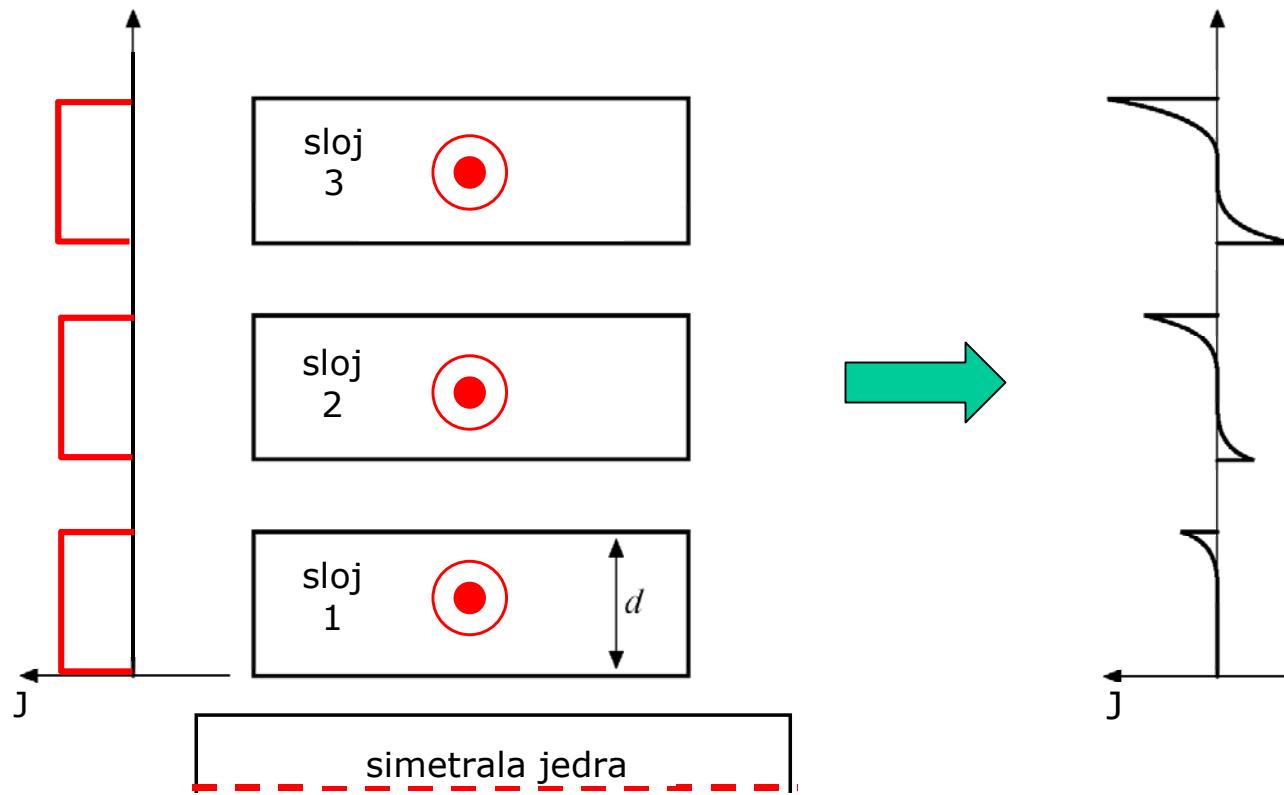
$$\delta = \sqrt{\frac{\rho}{\pi \mu \cdot f}}$$

$$R_{AC} = R_{DC} \cdot \frac{d}{\delta}$$

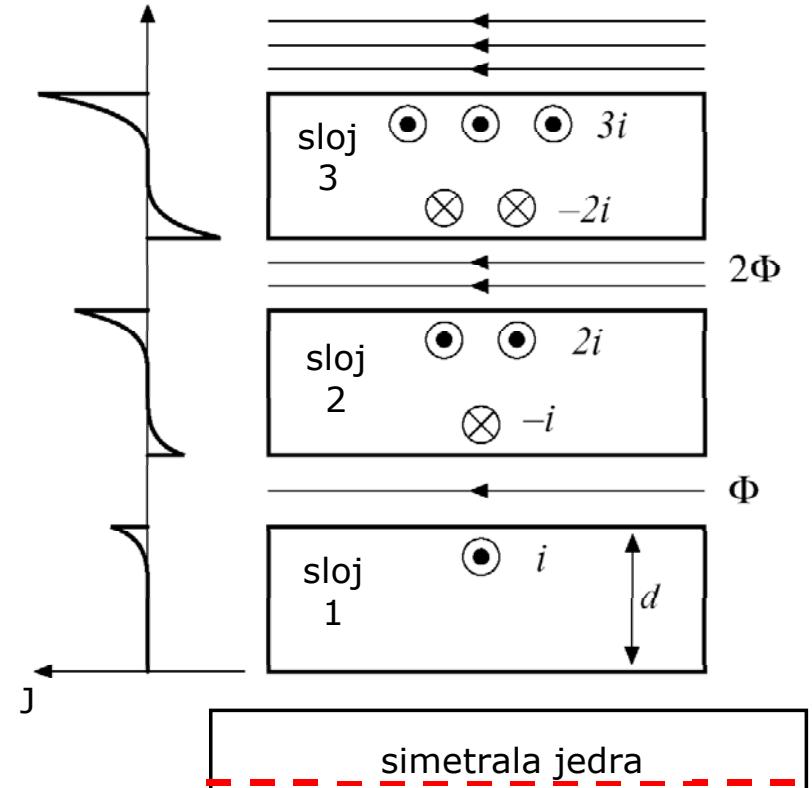
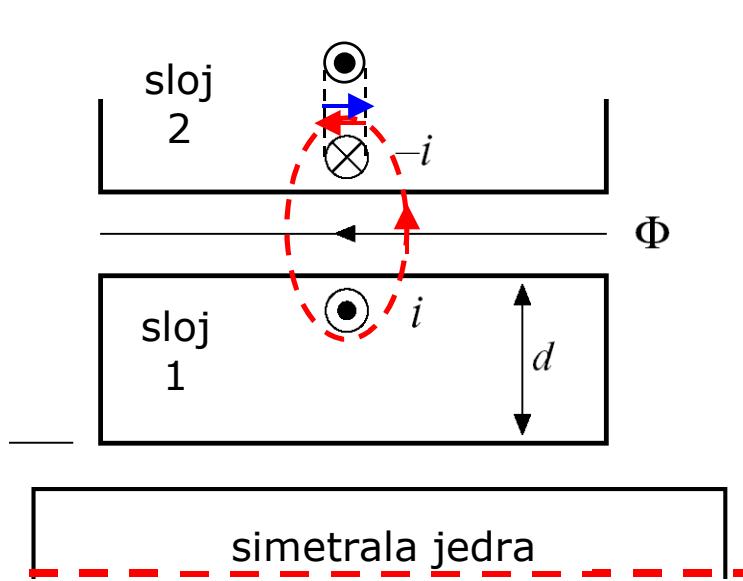
Izgube v dušilki

➤izgube v navitju:efekt bližine

Izgube v dušilki

➤izgube v navitju: efekt bližine

Izgube v dušilki

➤izgube v navitju:efekt bližine

Izgube v prvem sloju znašajo

$$P_1 = I_{ef}^2 R_{DC} \cdot \frac{d}{\delta}$$

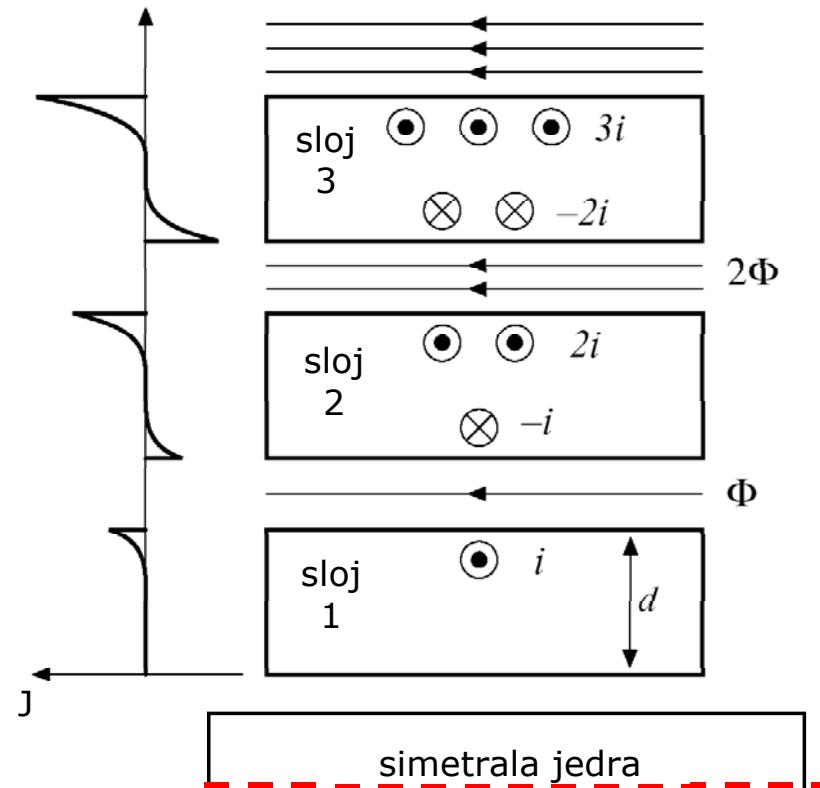
Izgube v drugem sloju znašajo

$$P_2 = I_{ef}^2 R_{DC} \cdot \frac{d}{\delta} + (2I_{ef})^2 R_{DC} \cdot \frac{d}{\delta} = 5 \cdot P_1$$

Izgube v tretjem sloju znašajo

$$P_3 = (2I_{ef})^2 R_{DC} \cdot \frac{d}{\delta} + (3I_{ef})^2 R_{DC} \cdot \frac{d}{\delta} = 13 \cdot P_1$$

Splošno: $P_m = ((m-1)^2 + m^2)P_1$

Izgube v dušilki

➤izgube v jedru: histerezne

❖Energija magnetenja/perioda

$$E = \int_0^T u(t) \cdot i(t) dt$$

po zamenjavi z:

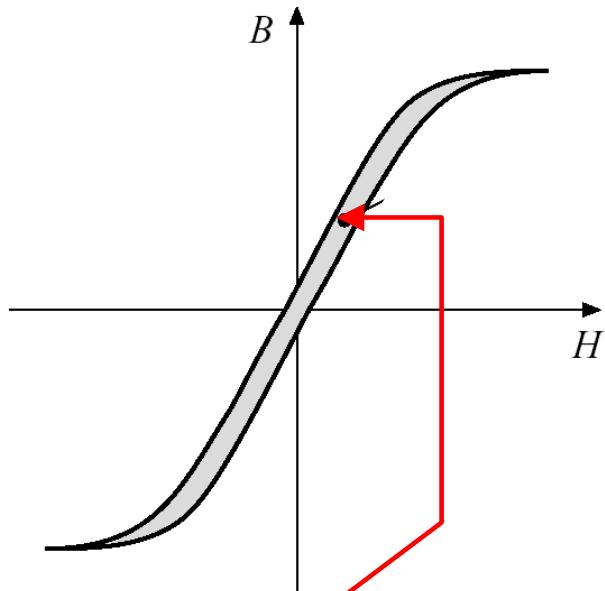
$$u(t) = N \cdot S_J \frac{dB}{dt} \quad H \cdot l_S = N \cdot i(t)$$

dobimo:

$$E = \int_0^T \left[N \cdot S_J \frac{dB}{dt} \right] \cdot \left[\frac{H \cdot l_S}{N} \right] dt = S_J \cdot l_S \int_0^T H dB$$

volumen jedra!

površina BH zanke!

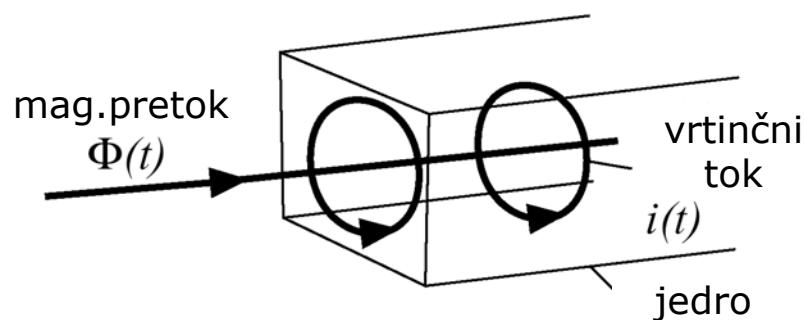

$$P_H = \underline{f} \cdot E$$

Izgube v dušilki

➤ izgube v jedru: vrtinčne

- ❖ jedro je električno prevodno \Rightarrow izmenični magnetni pretok inducira napetost \Rightarrow vrtinčni tok
- ❖ magnetni pretok povzročen z vrtinčnimi toki se zoperstavlja zunanjemu mag. pretoku \Rightarrow preprečuje enakomerno porazdelitev magnetnega pretoka preko prereza

Izgube v dušilki

➤ izgube v jedru: vrtinčne

- ❖ izmenični magnetni pretok inducira napetost ($U_{tem} \propto f$) \Rightarrow vrtinčni tok ($I_{tem} \propto f$), če je $Z_{jedra} = R$!
- ❖ izgube zaradi vrtinčnih tokov $\Rightarrow P_{vrt} \propto f^2$

Steinmetz-ova enačba: $P_{vrt} = K_E \cdot f^2 \cdot B_{tem}^2$

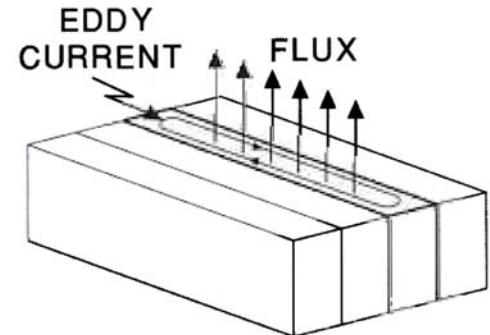
➤ feritni materialni imajo impedanco kapacitivnega značaja $\Rightarrow P_{vrt} \propto f^4$

Izgube v dušilki

➤ izgube v jedru: vrtinčne $P_{vrt} = K_E \cdot f^2 \cdot B_{tem}^2$

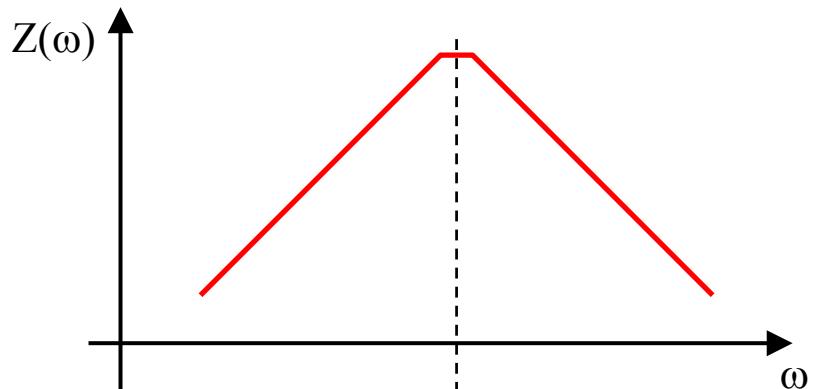
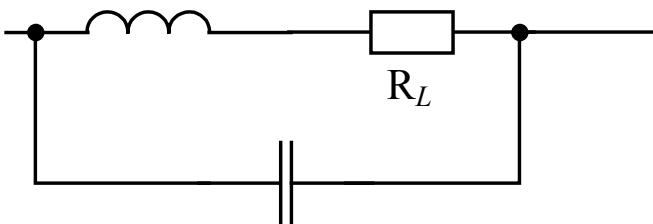
➤ ukrepi za zmanjšanje:

- laminiranje, praškasta jedra,
- uporaba materialov z večjo spec.upornostjo

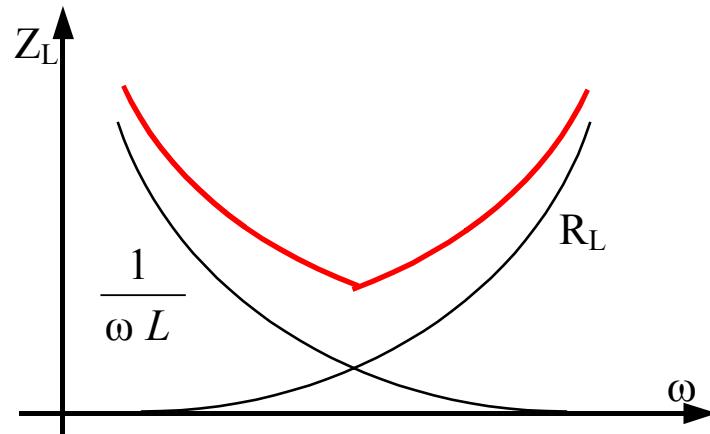
Core type	B_{sat}	Relative core loss	Applications
Laminations iron, silicon steel	1.5 - 2.0 T	high	50-60 Hz transformers, inductors
Powdered cores powdered iron, molypermalloy	0.6 - 0.8 T	medium	1 kHz transformers, 100 kHz filter inductors
Ferrite Manganese-zinc, Nickel-zinc	0.25 - 0.5 T	low	20 kHz - 1 MHz transformers, ac inductors

Nadomestno vezje

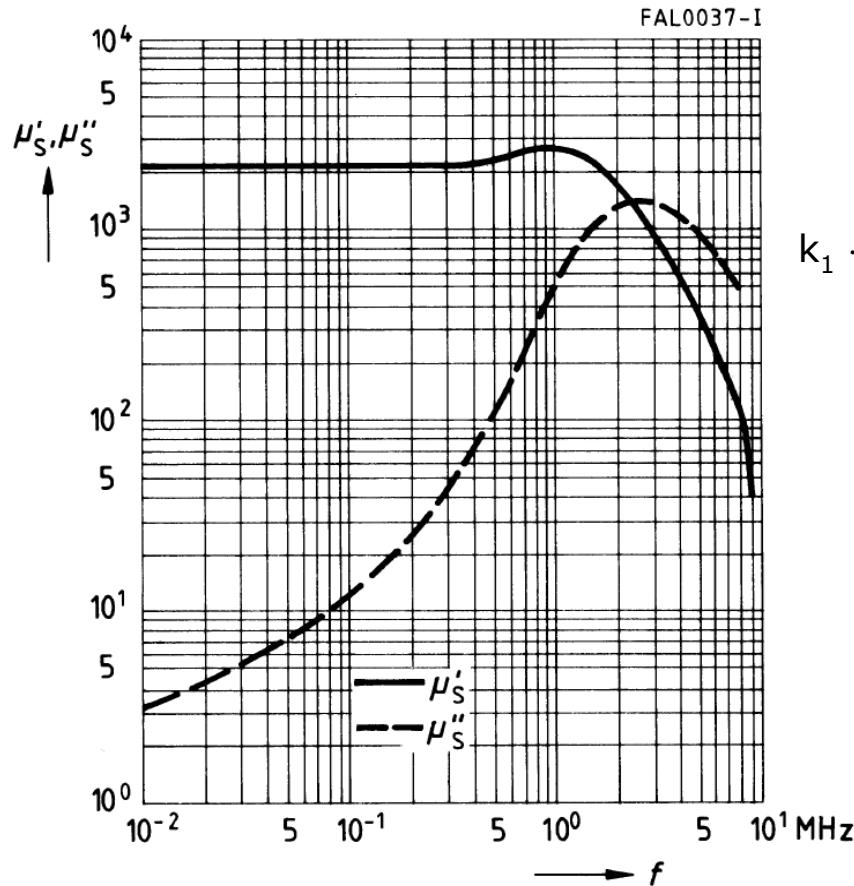
$$Q = \frac{\text{Im } Z}{\text{Re } Z} = \frac{\omega L}{R_L}$$

$$\operatorname{tg}\delta = Q^{-1} = \frac{\text{Re } Z}{\text{Im } Z} = \frac{R_L}{\omega L} = \frac{R_L}{2\pi f L}$$

Nadomestno vezje

➤ kompleksna permeabilnost

$$\bar{\mu} = \mu_s' - j \cdot \mu_s''$$

$k_1 \cdot \text{induktivnost}$ $k_2 \cdot \text{izgube}$

$$\bar{Z} = j\omega\bar{\mu} \cdot L_0$$

Dimenzioniranje dušilke

➤ Primer 1: splošna pot

$$L = \frac{\mu \cdot N^2 \cdot A}{l_m}$$

$$R_m = \frac{l_m}{\mu \cdot A}$$

$$L = \frac{N^2}{R_m}$$

$$L = \frac{N^2}{R_{mZ} + R_{mF}}$$

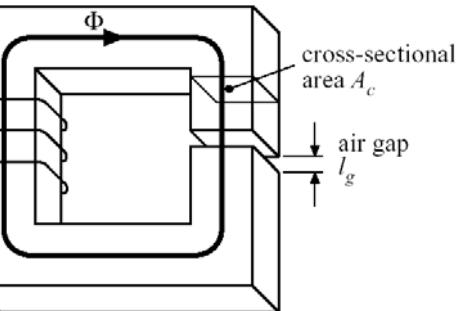
$$L = \frac{\mu_0 \cdot N^2 \cdot A}{l_{mZ} + \frac{l_{mF}}{\mu_F}}$$

$$I \cdot N = H_F \cdot l_F + H_Z \cdot l_Z$$

$$I \cdot N = \frac{B \cdot l_Z}{\mu_0} + \frac{B \cdot l_F}{\mu_0 \cdot \mu_F}$$

$$L = \frac{A \cdot B^2}{\mu_0 \cdot I^2} \left(l_Z + \frac{l_F}{\mu_F} \right)$$

$$\frac{I^2 \cdot L}{A \cdot B} = \frac{B \cdot l_Z}{\mu_0} + \frac{B \cdot l_F}{\mu_0 \cdot \mu_F}$$

$$l_Z = \frac{\mu_0 \cdot I^2 \cdot L}{A \cdot B^2} - \frac{l_F}{\mu_F}$$